

30 ANYS D'AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS A LES COMARQUES GIRONINES

(informe executiu)

Presentació

Aquest resum executiu descriu, sintetitza i analitza l'opinió dels alcaldes i alcaldesses dels municipis més habitats de la demarcació de Girona, respecte l'evolució de la democràcia a nivell nacional i local durant els últims 30 anys, coincidint amb la constitució dels ajuntaments democràtics. De la mateixa manera es presenta una reflexió sobre els principals reptes de futur que caldrà afrontar a curt i mig termini per millorar la gestió de la cosa pública en general, a nivell de país i d'ajuntaments, i les polítiques concretes que s'impulsen des de les administracions locals. D'altra banda es presenta també una bateria de propostes de millora que pretenen fer front a la crisi de finançament local, la desafecció política i l'eficiència i eficàcia de les administracions públiques municipals.

Autors

Estudi promogut i realitzat per la Consultoria Sociopolítica **Neòpolis**.

Objectius

Conèixer la percepció que tenen els alcaldes sobre l'evolució de les administracions locals de les comarques gironines i els principals reptes de futur que caldrà afrontar en els propers anys. I elaborar una bateria de propostes de millora al respecte.

Àmbit d'anàlisi i objecte d'estudi

Alcaldes i alcaldesses dels municipis de la demarcació de Girona que són capitals de comarca i/o tenen una població superior als 9.500 habitants, excepte els batlles de Girona, Palamós i Blanes que, tot i estar convidats a col·laborar en diferents ocasions, han acabat optant per no participar en l'elaboració d'aquest estudi. En total s'han entrevistat 17 alcaldes i alcaldesses.

Àmbits específics d'anàlisi

- El **perfil polític i social** dels alcaldes.
- **Democràcia nacional catalana**: punts forts, punts febles i reptes de futur.
- **Democràcia local**: punts forts, punts febles i reptes de futur.
- **Les polítiques públiques municipals**: Principals avenços i reptes de futur.

Metodologia

Per cadascun d'aquests àmbits d'anàlisi es presenta la informació més rellevant provinent de les entrevistes realitzades als alcaldes de: Banyoles, La Bisbal d'Empordà, Calonge, Castelló d'Empúries, Castell-Platja d'Aro, l'Escala, Figueres, Lloret de Mar, Olot, Palafrugell, Puigcerdà, Ripoll, Roses, Salt, Santa Coloma de Farners, Sant Feliu de Guíxols i Torroella de Montgrí.

Calendari

El treball de camp ha estat realitzat entre els mesos de **juny i setembre de 2009**.

Índex

1.- El perfil polític i social dels alcaldes	(pàg. 3)
1.1.- Color polític	(pàg. 3)
1.2.- Característiques sociodemogràfiques dels alcaldes/ses: sexe, edat i nivell d'estudis	(pàg. 4)
1.3.- Experiència política, motivació, tradició associativa i noves tecnologies	(pàg. 6)
1.4.- Posicionament polític: la clivella ideològica i nacional	(pàg. 9)
2.- Democràcia nacional catalana: punts forts, punts febles i reptes de futur	(pàg.11)
3.- Democràcia local: punts forts, punts febles i reptes de futur	(pàg.14)
4.- Les polítiques públiques municipals: principals avenços i reptes de futur	(pàg. 17)
4.1.- Visions de passat: avenços	(pàg. 17)
4.2.- Visions de futur: reptes	(pàg. 19)

1.- EL PERFIL POLÍTIC I SOCIAL DELS ALCALDES

1.1.- Color polític

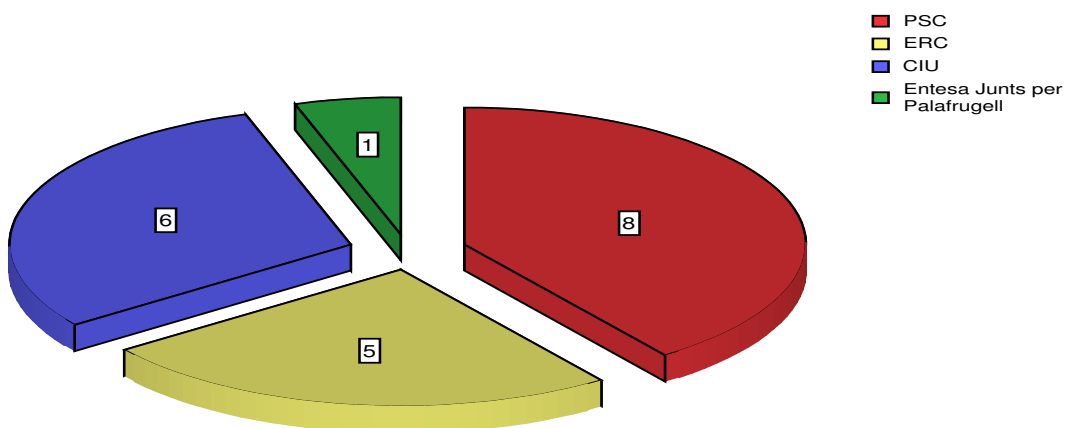
Dels 221 municipis que existeixen a la demarcació de Girona observem que:

- El 45% estan governats per alcaldes/ses de CIU.
- Un 25% dels municipis de les comarques gironines tenen alcaldes/ses de partits independents.
- El 14% dels batlles de les viles gironines són d'ERC, el mateix percentatge que els municipis governats per alcaldes del PSC.
- Només el 2% d'aquests consistoris estan governats per alcaldes/dses d'ICV (que en moltes ocasions es presenten a les llistes conjuntament amb partits independents).
- Destaca el fet que no hi ha cap alcalde/sa del PP.

La cosa canvia però quan parlem dels municipis objecte d'aquest estudi, és a dir, els pobles i ciutats més grans/importants de la província (en aquest cas les ciutats de Girona, Blanes i Palamós també formen part d'aquest apartat. Per tant estem parlant de 20 municipis). En aquest sentit les dades ens diuen que:

- La majoria d'aquests (8 concretament) estan governats per alcaldes/ses socialistes, el percentatge és del 40%.
- IU té alcaldes en 6 d'aquests municipis, cosa que representa el 30%.
- Molt a prop ens trobem amb ERC, on el percentatge d'alcaldades/ses és del 25% (5 alcaldies en total).
- Dins aquest context de grans municipis només ens trobem amb un partit independent: Entesa Junts per Palafrugell, una agrupació d'electors que en aquest cas no està associada amb ICV.
- ICV i el PP no ostenten cap alcaldia en aquests municipis.

Color polític de les alcaldies dels 20 municipis més importants de la demarcació de Girona

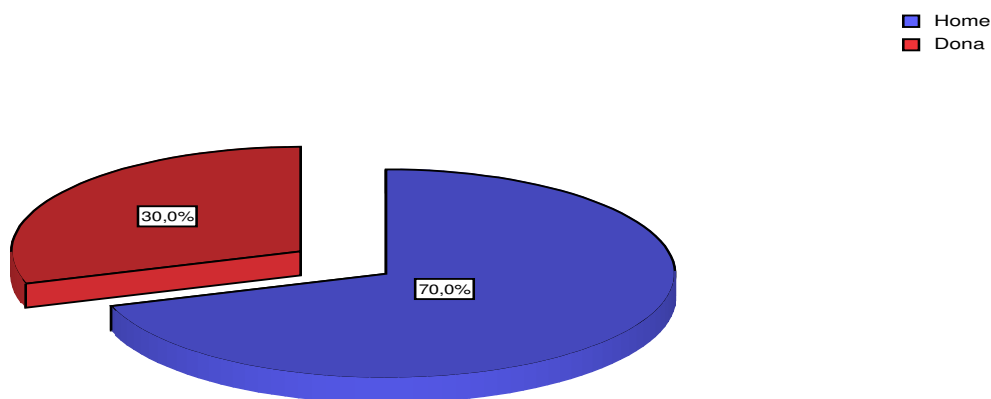

1.2.- Característiques sociodemogràfiques dels alcaldes/ses: sexe, edat i nivell d'estudis

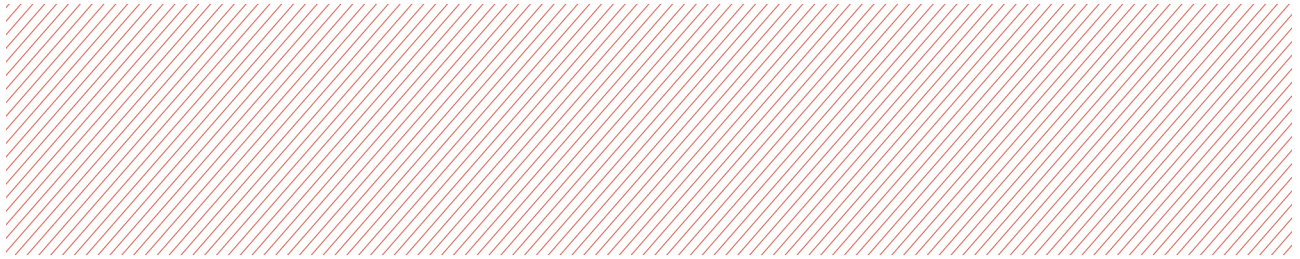
Només un 30% dels batlles dels municipis analitzats (incloent Girona, Palamós i Blanes) **són dones**. De totes maneres, segons dades de l'Associació Catalana de Municipis per aquest any 2009 el percentatge d'alcalduesses, tenint en compte tots els pobles i ciutats de les comarques gironines és només del 13%.

Certament, els processos de confecció de llistes electorals, sobretot als municipis més grans de la demarcació, tenen cada vegada més en compte els criteris de gènere. De totes maneres, no és menys cert que les llistes electorals amb més probabilitats de ser escollides en una eleccions municipals estan encapçalades majoritàriament per homes. És per això, entre d'altres, que el percentatge d'alcalduesses segueix essent molt baix. **La paritat és un repte i un objectiu a assolir en els propers anys en el món de la política en general (tant a nivell nacional com local)**. Destaquem però el fet que 5 de les 8 alcaldies en possessió del PSC en aquests 20 municipis més habitats de la demarcació estan liderades per dones. Això vol dir que de les 6 alcaldesses que existeixen en els 20 municipis més importants de la demarcació, 5 són socialistes i només n'hi ha una de republicana (Ajuntament de Ripoll). No hi ha cap dona de CIU al capdavant d'aquests consistoris.

Gènere dels alcaldes/ses dels 20 municipis més importants de les comarques Gironines

La mitjana d'edat dels 17 alcaldes/ses entrevistats és de 46 anys. El més jove en té 33, i el més gran 63. Només dos dels alcaldes actuals ja es dedicaven a la política fa 30 anys, és a dir, quan els ajuntaments democràtics van constituir-se. Destaquem doncs la maduresa de l'edat dels batlles dels municipis analitzats, una característica habitual del perfil dels polítics en general del nostre país. De totes maneres, queda clar, amb aquestes dades, que **la incorporació, com a mínim fins ara, de noves generacions a la primera línia de la política municipal en aquests municipis és un fet**.

L'elevat nivell d'instrucció és una de les característiques que tradicionalment ha distingit les elits polítiques, un tret que veiem confirmat en el cas concret dels alcaldes i alcaldesses objecte d'estudi.

El nivell de formació segurament té una incidència directa en les actituds i aptituds polítiques. I és que **la gran majoria dels batlles enquestats tenen estudis superiors (76%)**. La resta tenen acabats els estudis secundaris o posseeixen una titulació de Formació Professional. Així doncs, podríem dir que, com a mínim pel que fa a la presidència dels ens locals analitzats, aquesta recau a mans de polítics qualificats des del punt de vista acadèmic.

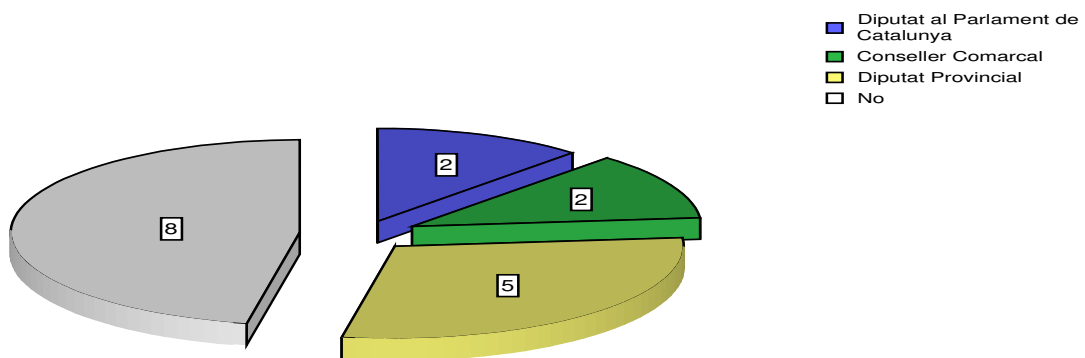
La gran majoria de les titulacions universitàries que obtenen aquests alcaldes estan relacionades amb les Ciències Socials (així ho afirmen 10 dels 13 alcaldes que han cursat estudis universitaris). I dins d'aquesta vessant de les Ciències Socials **predominen els llicenciats en dret (4)**.

1.3.- Experiència política, motivació, tradició associativa i noves tecnologies

En primer lloc cal destacar que gairebé la meitat dels alcaldes/ses enquestats (8) no ocupen actualment cap altra càrrec electe, i per tant, dediquen tota la seva tasca pública de forma exclusiva al consistori que presideixen.

La resta de batlles compaginen, a banda de seva dedicació al capdavant dels ens locals corresponents, càrrecs públics sobretot en el si de la diputació, en tant que diputats provincials (5). Per bé que també hi ha alcaldes (2) que són consellers comarcals o fins i tot diputats al parlament de Catalunya (2).

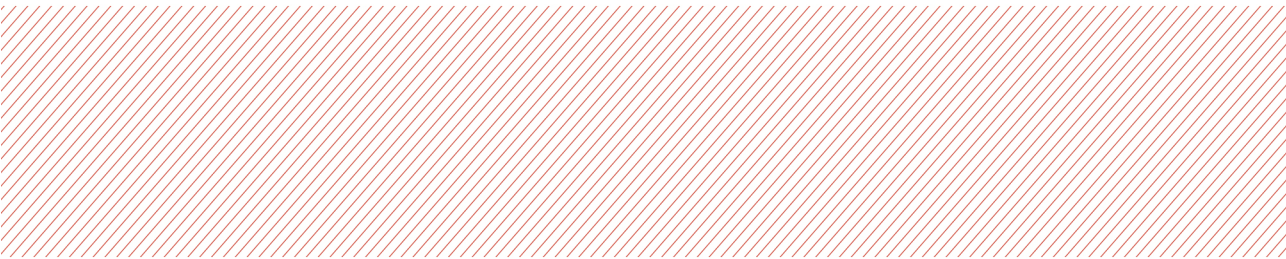
Ocupa algun altre càrrec electe actualment?

D'això es desprèn que **les tasques associades a la presidència, com a mínim d'aquests consistoris, són difícilment compatibles amb l'exercici d'altres càrrecs públics que requereixin de molta dedicació, o estiguin significativament allunyats, des del punt de vista geogràfic, del municipi que presideixen.**

L'experiència mitjana dels alcaldes que hem entrevistats en tant que regidors de l'ajuntament que actualment presideixen és d'uns 5 anys aproximadament. Pel que fa a l'experiència política d'aquests alcaldes/ses en el desenvolupament de càrrecs públics amb anterioritat i fora del municipi, observem que la majoria (10) acumulen certa experiència en aquest sentit, fonamentalment com a consellers comarcals (8).

Així doncs, **ens trobem davant d'una classe política**, als municipis objecte d'estudi, **amb certa experiència en l'exercici** (actual o passat) **de càrrecs públics tan de caràcter supramunicipal** (Consells Comarcals i Diputació fonamentalment), **com de caràcter local** (en tant que regidors dels consistoris que actualment lideren).

És important destacar que en molts casos (el 65%), els polítics que actualment lideren les corporacions locals que estem analitzant van accedir a l'alcaldia des de l'oposició. Això ho podem atribuir, en molt bona part, al fet que en les últimes eleccions municipals hi va haver força canvis d'alcaldia. S'ha esdevingut doncs, una renovació en el lideratge dels ens locals més importants de la demarcació, amb els canvis de maneres de fer i de prioritats polítiques que això sol comportar.

Aquesta és una conclusió que queda confirmada amb la següent dada, a saber, gairebé la meitat (8) dels alcaldes/ses que actualment presideixen els municipis més rellevants de les comarques gironines només fa 2 anys que ocupen el càrrec, és a dir, que hi van entrar quan es van constituir els governs de les últimes eleccions municipals (maig de 2007). A més, dos dels alcaldes dels ajuntaments analitzats han accedit a la presidència municipal dels seus respectius municipis fa menys d'un any, mitjançant una moció de censura (el cas més recent és el de Castell-Platja d'Aro).

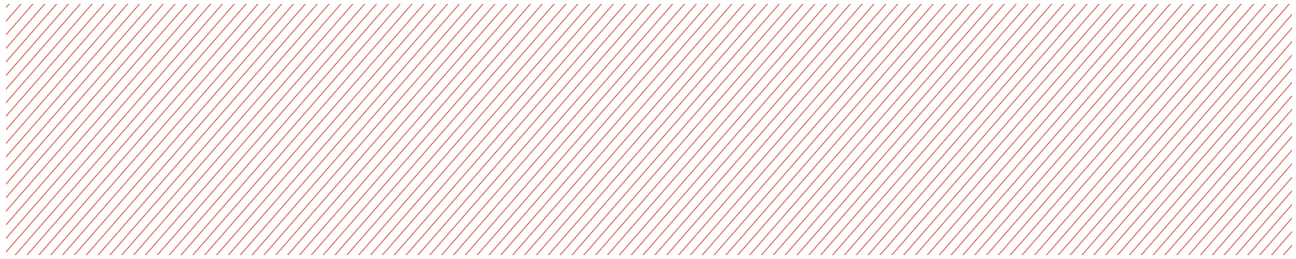
Pel que fa a la pertinença associativa dels alcaldes entrevistats, observem que la gran majoria forma part d'alguna entitat o associació ja sigui o no del propi municipi. Tant és així que 16 dels 17 enquestats formen part com a mínim, d'una entitat o associació. De fet, més de tres quartes parts d'aquests alcaldes són membre de més de 2 associacions de la societat civil.

El fet de formar part d'alguna entitat o associació de la societat civil organitzada és una característica força habitual de la classe política en general i els alcaldes no ens són cap excepció (degut fonamentalment a la quantitat de relacions i contactes amb tota mena de col·lectius i compromisos socials varis que es solen derivar de l'activitat política). Aquest és un fet positiu donades les dinàmiques relacionals, de sentiment de pertinença, de coneixement territorial i implicació social i/o política en general que acostuma a generar la participació a col·lectius organitzats.

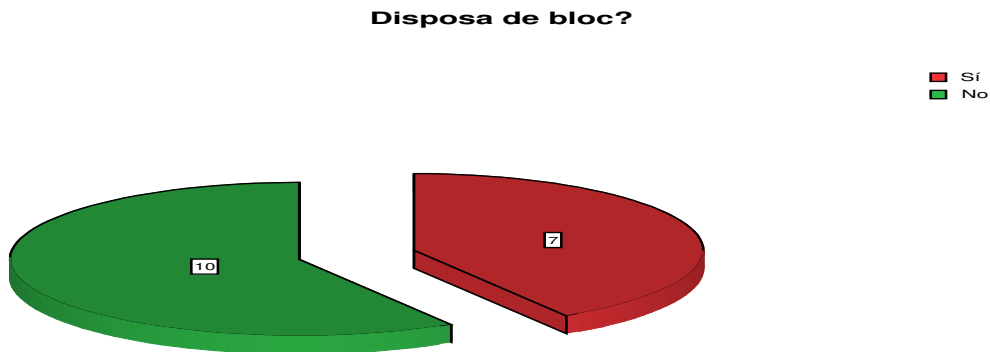
Respecte a les motivacions de alcaldes/ses entrevistats, pel que fa al fet de liderar la presidència d'una corporació municipal, tots han respòs el mateix, a saber, la vocació política i de servei públic al municipi, i la voluntat i el compromís de millorar-lo.

Finalment preguntàvem als alcaldes/ses si disposaven d'un bloc personal a la xarxa, en tant que nova eina de comunicació virtual que permet, no només informar a la ciutadania i/o donar-se a conèixer des del punt d'un punt de vista més personal, sinó també mantenir una interacció amb els ciutadans sense necessitat d'intermediaris (mitjans de comunicació tradicionals), ni de coincidir en un temps i lloc o espai físic concret i prèviament determinat.

En aquest sentit, **més de la meitat dels alcaldes (10) no disposen d'aquesta eina de comunicació. El motiu més esgrimit per no utilitzar-la és la manca de temps, per bé que en alguns casos també**

posaven de manifest l'absència del coneixement i les competències suficients per poder-les utilitzar. Per contra, el principal avantatge que argumenten els alcaldes d'aquests municipis que disposen d'un bloc personal té a veure amb el fet de poder compartir i contrastar idees amb els seus ciutadans.

Destaquem però que dos dels alcaldes entrevistats que asseguraven no tenir bloc, ens anunciaven que properament el penjaran a la xarxa, això suposarà que gairebé 1 de cada 2 alcaldes dels municipis més importants de la demarcació disposaran d'aquesta nova eina virtual d'informació i comunicació. De fet, l'ús de les noves tecnologies per part de la classe política en general és un fenomen que avança de manera imparable, ja que amplia les possibilitats de relacionar-se amb la ciutadania, és un nou canal de propaganda i una nova manera de donar-se a conèixer no només d'una forma més directa i propera, sinó també a un altre tipus de gent (nous perfils socials).

1.4.- Posicionament polític: la clivella ideològica i nacional

El posicionament ideològic dels catalans s'ha mesurat tradicionalment a partir de dues clivelles, a saber, la dimensió esquerra - dreta, i la dimensió referida al sentiment de pertinença nacional, les quals han mostrat l'existència de grans espais ideològics a través dels quals es distribueixen els partits.

Per mesurar la identitat política dels alcaldes dels municipis més habitats de la demarcació, el nostre qüestionari demanava als candidats que s'ubiquessin personalment en els dos eixos: l'eix dreta - esquerra, a partir d'una escala del 0 al 10, essent 0 extrema esquerra i 10 extrema dreta, i l'eix de sentiment de pertinença nacional, també a través d'una escala del 0 al 10, essent 0 només espanyol i 10 només català.

Els alcaldes/ses del PSC

Si ens fixem en les respostes agregades dels batlles del PSC i fem la mitjana, ens trobem que en l'eix ideològic es situen força a l'esquerra, a saber, en el 3,67 en una escala del 0 al 10 (tot i que el 4 és la posició més repetida). Pel que fa a la nota mitjana respecte el posicionament nacional ens trobem amb un 6,3, és a dir, una tendència moderada a sentir-se més catalans que espanyols.

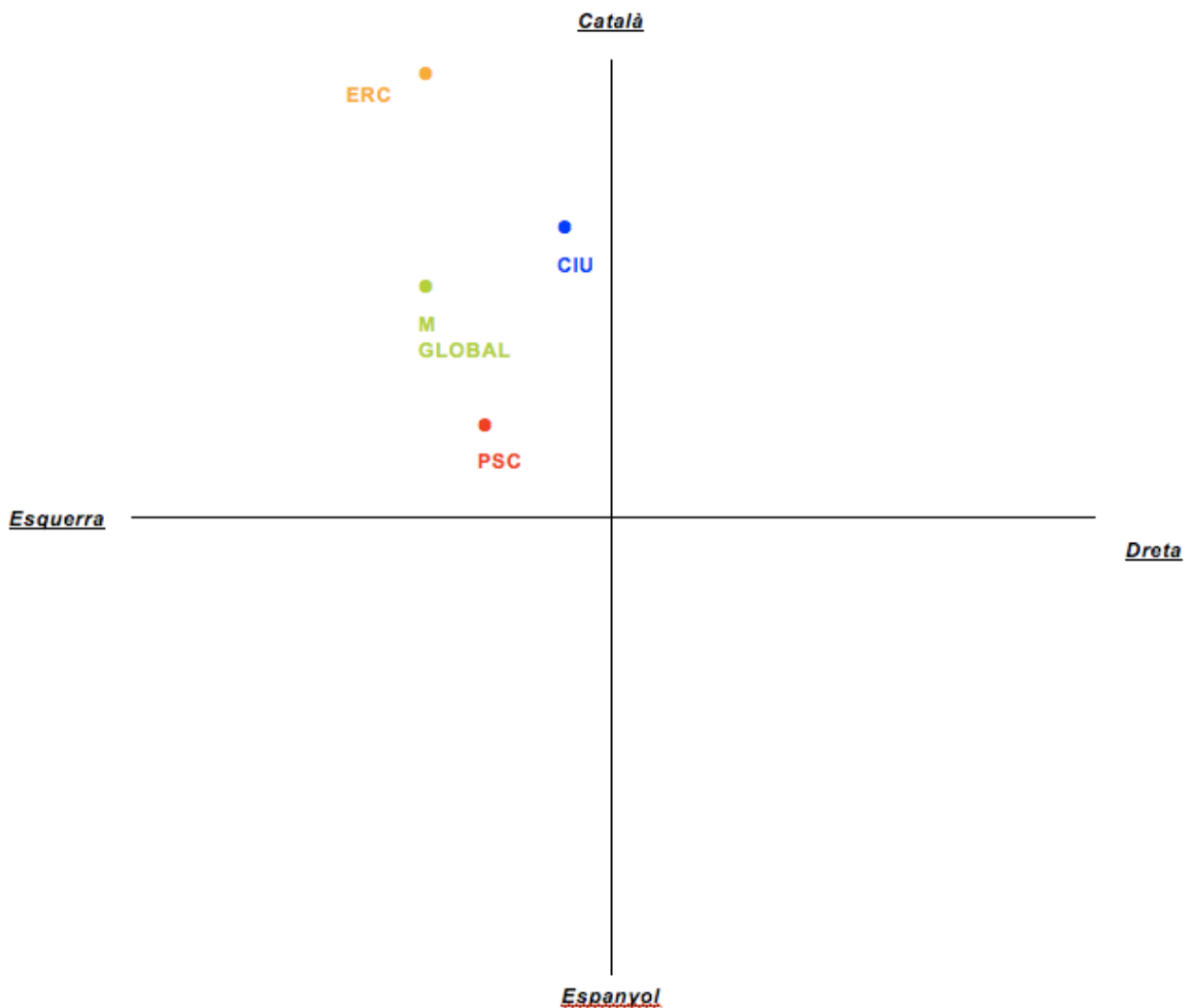
Els alcaldes/ses de CIU

Les figures polítiques de convergència que presideixen les corporacions locals més importants de les comarques gironines es situen gairebé de forma majoritària just al centre (5) en l'eix dreta - esquerra, per bé que la mitjana agregada és del 4,6 és a dir el centre esquerra. A nivell nacional la mitjana és del 8,5 amb la qual cosa el sentiment de pertinença és clarament català.

Els alcaldes/ses d'ERC

Tot els batlles analitzats d'aquest partit es senten únicament catalans (es posicionen en la categoria 10 de l'eix nacional). Pel que fa a la clivella dreta-esquerra la nota mitjana agregada és 3 (que coincideix a més amb el valor més repetit), cosa que deixa clara la posició d'esquerres amb la qual s'identifiquen.

En el següent gràfic mostrem els resultats comparats que acabem de descriure:

Si fem la mitjana agregada de totes les respostes dels alcaldes entrevistats ens trobem que:

- La nota obtinguda per l'eix dreta-esquerra és de 3.
- La mitjana de la clivella nacional és de 8, tot que en aquest cas, la dispersió de respostes és molt notable.

Queda clar doncs, que **el posicionament ideològic dels alcaldes dels principals municipis de Girona és més aviat d'esquerreres i nacionalista. Ningú es considera de dretes ni més espanyol que català.**

2.- DEMOCRACIA NACIONAL CATALANA: PUNTS FORTS, PUNTS FEBLES I REPTES DE FUTUR

Un dels objectius de l'enquesta passava per recollir valoracions dels alcaldes entorn el desenvolupament de la democràcia des de les primeres eleccions autonòmiques de l'any 80. En aquest sentit demanàvem als batlles que identifiquessin 2 punts forts i 2 punts febles d'aquesta evolució, així com la identificació del principal repte / assignatura pendent del sistema que caldria afrontar de forma ineludible a curt termini. A continuació presentem els resultats obtinguts:

Principals **punts febles** identificats:

- La principal mancança que es posa de manifest té a veure amb **l'autogovern i les dificultats d'arribar a acords amb l'estat central en benefici de Catalunya**. Tres quartes parts dels entrevistats (13) creuen que existeix un conflicte permanent amb l'estat espanyol (independentment de qui governi) que dificulta l'autogovern català, el qual una tercera part (6), considera de forma explícita que és insuficient.
- Gairebé la meitat dels entrevistats (8) identifica com una feblesa **el fet que la Generalitat hagi hagut d'acceptar o s'hagi fet càrrec de competències en matèria de polítiques públiques sense disposar dels recursos necessàries** per poder-les exercir amb garanties suficients, és a dir, amb els recursos econòmics necessaris per fer-hi front. El traspàs de competències genera més problemes que beneficis sinó va acompanyat dels recursos per a poder-les desenvolupar correctament.
- A més distància d'aquestes dues primeres febleses observem que **la desafecció política, l'abstencionisme electoral i el fet de no apostar de manera seriosa per dur a terme i implementar noves vies i maneres de democratització de la democràcia** (apostar per la participació ciutadana) és una feblesa identificada per gairebé una tercera part dels entrevistats (5).
- Finalment, el **desequilibri territorial** del país (centralisme de Barcelona), **l'excessiva burocratització de l'administració autonòmica, la manca de confiança o transversalitat administrativa** són altres mancances que es posen de manifest.

Punts forts:

- Tot i que les relacions conflictives amb l'Estat i la manca d'autogovern siguin els principals punts febles identificats, observem que és precisament **l'empoderament com a nació, la recuperació de l'autogovern català i el reconeixement de la cultura i la llengua del nostre país** allò que més es valora de tots aquests anys de democràcia posteriors al franquisme. Així ho manifesten tres quartes parts dels alcaldes/ses entrevistats (13). De totes maneres sembla, però, que allò que més es valora són els reptes assolits als inicis de la democràcia postfranquista. En canvi, l'evolució que s'ha produït en matèria d'autogovern, reconeixement nacional, assoliment de competències, etc. des dels 80 fins ara ha estat pobre segons les opinions expressades pels polítics entrevistats.
- El segon punt fort més mencionat té a veure amb **la maduresa que ha adquirit la democràcia al llarg d'aquest temps i la consolidació de l'estat del benestar**. La transparència, l'estabilitat, la pau social i la instauració i consolidació dels drets socials i els serveis universals que proporcionen les polítiques pròpies de l'estat del benestar són les principals fortaleses assolides durant l'evolució democràtica segons gairebé la meitat dels alcaldes/ses enquestats (8)

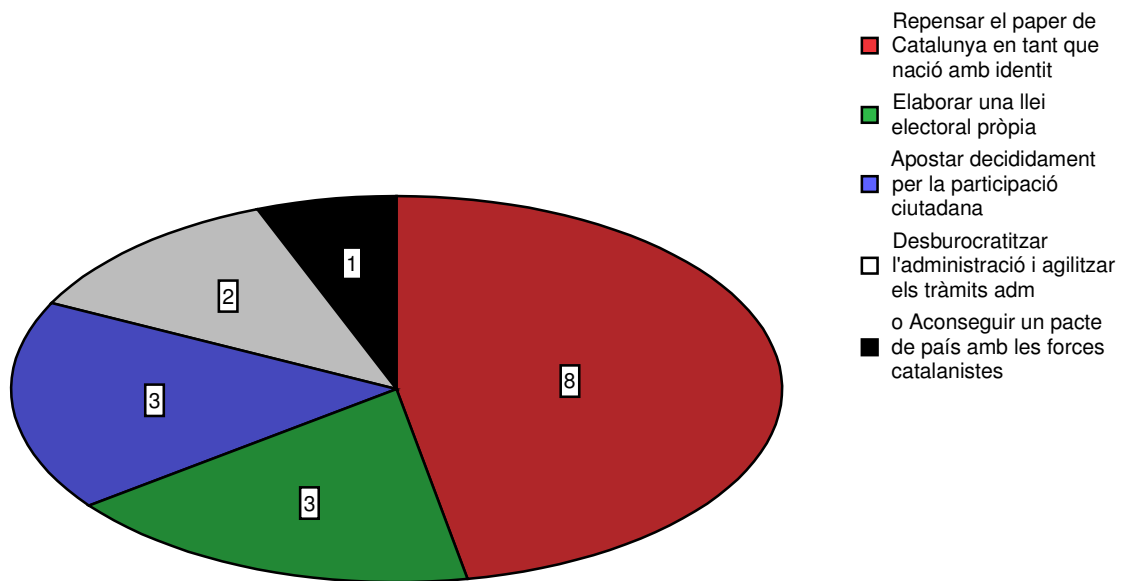
Finalment, pel que fa als **principals reptes de la democràcia catalana**, tenint en compte els punts forts i febles que acabem d'exposar són:

- **Repensar el paper de Catalunya en tant que nació amb identitat pròpia**. 8 dels 17 alcaldes entrevistats (gairebé la meitat) opinen que aquesta és una qüestió inajornable. En aquest sentit molts pensen que la solució passa per la plena sobirania i l'obertura a Europa.
- La resta de reptes que es destaquen obtenen un nivell de consens menor que el que acabem de comentar, per bé que són qüestions importants de país que alguns entrevistats consideren de vital importància, a saber:
 - o Elaborar una **Ilei electoral pròpia** (3).
 - o Apostar per una altra manera de fer política mitjançant **la participació ciutadana** (3).
 - o **Desburocratitzar l'administració** i agilitzar els tràmits administratius (2).
 - o **Aconseguir un pacte de país amb les principals forces catalanes** per defensar millor els interessos de Catalunya (1).

Així, **el principal repte de la democràcia nacional**, segons la majoria d'alcaldes entrevistats, **és encara de caràcter estructural**. Aquest doncs és un aspecte que no s'ha solucionat, per bé que és quelcom que es planteja des de gairebé els inicis de la recuperació de l'autogovern, a finals dels anys 70. Actualment però,

després de provar distintes fórmules i vista l'experiència, **segons gairebé un terç dels batlles entrevistats (5), la solució passa per la independència.**

Principals reptes de la democràcia nacional catalana

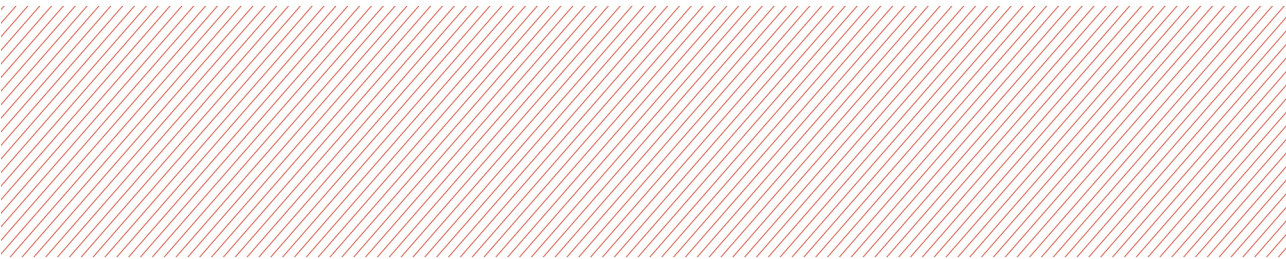

3.- DEMOCRACIA LOCAL: PUNTS FORTS, PUNTS FEBLES I REPTES DE FUTUR

Aprofitant que fa 30 anys de la constitució dels primers ajuntaments democràtics al nostre país (19 d'abril del 1979) ens ha semblat interessant demanar l'opinió dels alcaldes/ses dels principals municipis de la demarcació de Girona sobre els principals avenços, mancances i reptes de futur de la democràcia local, tenint en compte el context social i les necessitats actuals dels ciutadans. Els ajuntaments són l'administració més propera als ciutadans, per tant, la millora de la democràcia, de la gestió de la cosa pública, de l'eficiència i l'eficàcia en l'impacte i el disseny de les polítiques que s'implementen està en molt bona part a les seves mans.

Punts febles i reptes de futur:

- **Manca de finançament i competències pròpies.** Tots els alcaldes/ses coincideixen en aquest aspecte. En aquest sentit es posa de manifest que el finançament que reben els ajuntaments per exercir i gestionar els serveis dels quals es fan càrrec és absolutament insuficient. Durant tots aquests anys les administracions locals han treballat en la consolidació d'un enorme ventall de serveis per cobrir les necessitats dels ciutadans. Al ser l'administració més propera han hagut d'assumir, en moltes ocasions, competències que no els hi són pròpies (seguretat, protecció civil, educació, sanitat, etc.). El cost de tot plegat és ja inassumible per molts ajuntaments, i encara menys en temps de crisi.
- **Poc impuls de la democràcia participativa.** Poc menys de la meitat dels alcaldes entrevistats (7) considera que manca cultura relacional en la gestió pública, i considera els ajuntaments administracions excessivament paternalistes. És en aquest sentit que expressen aquesta mancança, i alhora aposten per uns ens locals més participatius. És a dir, que tinguin en compte l'opinió de la ciutadania en la definició de les polítiques públiques que es duen a terme amb un doble objectiu, a saber, la millora de l'eficiència i l'eficàcia de les mateixes i la corresponsabilització de la ciutadania en la gestió pública.
- **Lluites polítiques i interessos partidistes.** Gairebé un terç dels alcaldes entrevistats (5) argumenten que hi ha massa lluites polítiques partidistes que acaben perjudicant el fet de donar un bon servei a la ciutadania. D'altra banda, els partits polítics municipals (aquells que no són independents) depenen excessivament de les direccions nacionals, la qual cosa deriva en una pèrdua d'autonomia i poc recolzament a nivell local (recursos i agenda temàtica poc adaptada als contextos municipals). Finalment, relacionat amb tot això, hi ha qui considera que alguns alcaldes i regidors porten massa temps exercint el càrrec, cosa que genera unes sinèrgies i maneres de fer

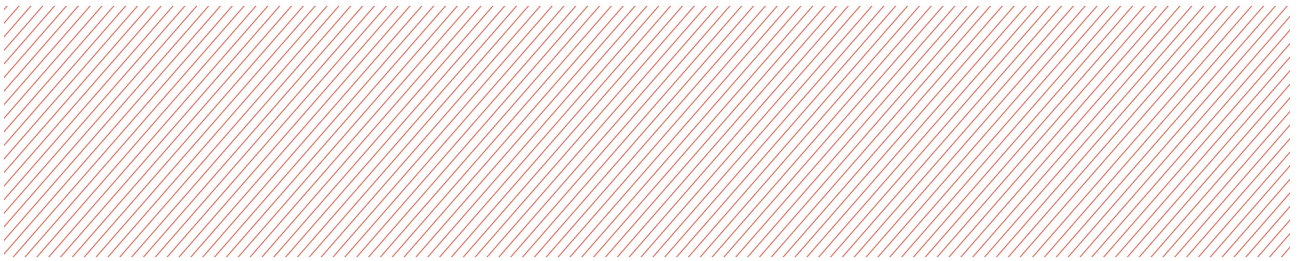

massa endogàmiques les quals acaben derivant en una pèrdua d'excel·lència en la gestió dels recursos públics.

- Finalment 2 dels 17 alcaldes entrevistats posen de manifest **la rigidesa administrativa** dels ajuntaments, **l'excessiva burocràcia** i la **manca de tràmits on line** que actualment es permet fer al ciutadans per fer gestions amb l'administració.

Punts forts:

- **La proximitat.** Gairebé la meitat dels entrevistats (8) destaquen aquest aspecte. La proximitat permet atendre les demandes ciutadanes de forma força personalitzada, també permet conèixer les necessitats de la ciutadania d'una forma més precisa i constant, així com tenir contacte permanent amb els veïns i veïnes del municipi, d'entre moltes altres coses.
- **La participació ciutadana.** Tot i que aquesta és una qüestió criticada anteriorment, en el sentit que no s'aprofita prou per part dels ens locals, una tercera part dels alcaldes entrevistats (6) creu que **cal potenciar-la** aprofitant precisament la proximitat que ofereix el món local. El desprestigi actual de la política fruit de les lluites partidistes, la banalització dels missatges, l'accentuació de l'espectacle i la morbositat per part dels mitjans de comunicació, els problemes de ritme (lentitud) i escala (problemes globals difícilment resolubles des de la perspectiva local) converteixen les tradicionals maneres de fer política en quelcom caduc que no s'adapta als nous temps. En aquest sentit la participació ciutadana és una altra manera de fer política. És tracta de fer política no només **per** sinó també i sobretot **amb** la gent, considerant als ciutadans agents experts del territori en tant que persones que passen bona part de la seva vida al municipi i en tenen un coneixement complementari al dels polítics i tècnics de l'administració. Es tracta també de construir capital social i generar comunitat per tal de plantar cara i solucionar de manera conjunta uns problemes cada vegada més complexos i específics.
- **Serveis de qualitat i xarxa de protecció social.** Un terç dels alcaldes entrevistats (6) posen de manifest aquestes característiques en tant que punts forts de la democràcia i les administracions locals. La proximitat de la gestió dels serveis que presten els ajuntaments permet l'excel·lència dels mateixos. A més, els ciutadans poden gaudir de tota una sèrie de serveis socials adaptats a les necessitats específiques de cada municipi, a saber, l'ordenació del territori o l'habitatge públic en sòl municipal, els serveis bàsics comunitaris i els seus equipaments, la seguretat i la protecció civil, l'educació infantil, el transport urbà, la promoció de l'ocupació, la protecció del medi, l'atenció social i sanitària, etc.

- **Altres punts forts** que s'esmenten, per bé que són menys compartits que els anteriors són:
 - o **L'ordenació urbanística** del territori (3).
 - o **Els criteris d'igualtat** que s'utilitzen per prestar els serveis públics (2).
 - o La gran dotació **d'equipaments esportius** (2).
 - o La capacitat de **mantenir la cohesió** social entre els diferents col·lectius, ja sigui per qüestió d'origen, econòmica, d'edat, etc. (2).

4.- LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES MUNICIPALS: PRINCIPALS AVENÇOS I REPTES DE FUTUR

Per donar compte de la percepció dels alcaldes sobre els avenços més importants i dels principals reptes a assolir en matèria de polítiques públiques d'àmbit local, les hem englobat en tres grans àmbits, els quals abracen la totalitat de matèries que ocupen a la gestió pública local, a saber, serveis a les persones, gestió del territori i promoció econòmica.

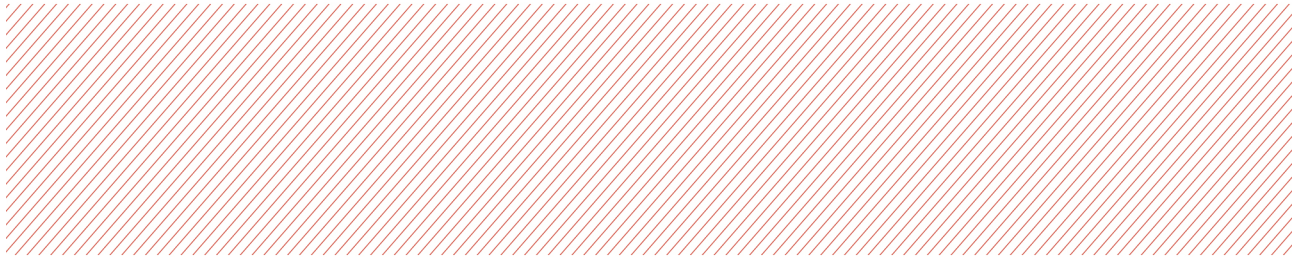
Han passat trenta anys des de la constitució dels ajuntaments democràtics, i la intenció d'aquest apartat passava per donar un cop d'ull a la visió de passat i de futur que tenen els alcaldes sobre els governs locals i el seu rol en tant que administració més propera a la ciutadania. Prenent de referència algunes investigacions politològiques especialitzades ens interessava veure, doncs, si efectivament existeixen diferències de perspectiva entre la manera de valorar la feina feta (avenços del passat) i la perspectiva dels alcaldes sobre la feina que resta per fer (reptes de futur).

4.1.- Visions de passat (avenços)

A l'hora de demanar als alcaldes entrevistats que destaquessin dos avenços per cada un dels tres àmbits esmentats (serveis a les persones, gestió del territori i promoció econòmica) observem com moltes de les respostes encaixen amb la tendència inicial dels ajuntaments democràtics a preocupar-se per respondre a demandes, a reaccionar, a pal·liar necessitats.

En l'àmbit dels **serveis a les persones** és on s'han recollit més valoracions de passat vinculades a polítiques reactives i no tant a actuacions amb una perspectiva més estratègica o d'anticipació. La gran majoria d'avenços recollits en aquest àmbit valoren el fet de disposar de serveis i suports per a col·lectius socials específics (geriàtrics, llars de jubilats, centres de dia, formació per adults, suport a les associacions juvenils, etc.).

Cal destacar en aquest sentit que cap **alcalde ha fet referència a les relacions amb els agents socials ni a la participació ciutadana**, la qual cosa confirma que no existeix una percepció de consolidació d'un model relacional i/o participatiu en el disseny de polítiques socials als municipis. **Tampoc s'han referit, com dèiem, a les planificacions estratègiques en l'àmbit social.** En tot cas, però, queda clar que això no vol dir que no s'hagin promogut espais relacionals ni planificacions en l'àmbit dels serveis a les persones sinó que els alcaldes no ho han destacat com a avenços del passat.

En l'àmbit de la **gestió del territori** també s'han recollit avenços estretament vinculats a la lògica reactiva (desenvolupament de zones industrials, habitatge protegit, millores d'espais urbans, creació d'espais verds, construcció d'equipaments, pacificació del trànsit, transport urbà, etc.).

Tot i això, a diferència del que passava amb l'àmbit social, també s'han recollit alguns avenços més vinculats a una perspectiva estratègica o anticipativa. En aquest sentit els alcaldes s'han referit, sobretot, a la utilitat que han tingut i estant tenint les planificacions vinculades amb la sostenibilitat mediambiental (Agendes 21) o amb la ordenació del territori (POUMs). Més enllà del paper que poden haver jugat les administracions supramunicipals en l'elaboració d'aquests plans locals vinculats amb el territori està clar que estan molt ben valorats, precisament, per la seva dimensió estratègica i anticipativa: *“Són eines que permeten crear un model de poble”*

Des d'aquest punt de vista, doncs, observem que els alcaldes valoren, en més mesura que en l'àmbit social, els avenços produïts a nivell de planificacions estratègiques. En tot cas, però, no s'han recollit valoracions que vinculin aquestes planificacions amb la participació dels ciutadans (tot i que la majoria d'elles han promogut processos participatius). Altra vegada, doncs, constatem com les percepcions dels alcaldes entrevistats no destaquen com a avenços del passat la implicació dels ciutadans en el disseny de polítiques públiques.

Finalment, pel que fa a l'àmbit de la **promoció econòmica** s'han obtingut uns resultats similars als de l'àmbit territorial. Així, tot i que alguns dels avenços de passat expressats pels entrevistats s'ubiquen dins la lògica reactiva (suports a associacions de comerciants, prioritat pels vianants a zones comercials, serveis turístics, etc.), la majoria d'avenços recollits tenen un clar component estratègic i de model de ciutat. Els alcaldes fan referència a millores vinculades a plans d'ocupació, estratègies de desestacionalització turística, potenciació de productes autòctons, apostes pel sòl industrial o la creació d'oficines de promoció econòmica gestionades des de la transversalitat i la professionalització.

És més, en l'àmbit de la promoció econòmica sí que s'han recollit, a diferència dels àmbits anteriors, valoracions de passat que valoren molt positivament les relacions amb els agents socials i econòmics a l'hora de planificar-se i prendre decisions.

4.2.- Visions de futur (reptes)

A l'hora de demanar als entrevistats reflexions sobre el futur dels governs locals els reptes recollits són diversos. Aquest és un fet que no ens ha d'estranyar. Als governs locals els queda molt camí per recórrer i és normal que, en tots els àmbits, hagin sorgit reptes vinculats a la necessitat de millorar:

- El finançament
- Els serveis i/o equipaments públics
- Algunes planificacions estratègiques
- La promoció de la participació dels ciutadans en la política local.

Tot i aquesta aparent disparitat de reptes de futur recollits, les respostes segueixen una lògica similar a l'observada en els avenços de passat.

Mentre en l'àmbit dels **serveis a les persones** existeix un pes superior de reptes vinculats a una lògica més reactiva (equipaments de proximitat, suports a joves, infants adolescents, gent gran, etc...), en els àmbits **territorial** i **econòmic** s'han recollit més reptes vinculats a l'estratègia i l'anticipació (desenvolupament de models de creixement sostenible, necessitat de tenir visions més àmplies i transversals del territori municipal, equilibri entre habitatges i activitat comercial, dinamitzacions comercials i turístiques, previsió dels efectes de l'envelliment de la població i l'acollida de nousvinguts a l'economia local, suports per a la creació d'empreses que inverteixin en valor afegit, etc).

Finalment, pel que fa als reptes de futur cal destacar que en els tres àmbits s'han recollit aportacions referides a la necessitat de promoure en més mesura relacions amb els agents socials i econòmics del territori.

Les aportacions recollides en aquest sentit posen de manifest la inquietud dels alcaldes per reflexionar sobre com promoure aquesta participació de manera efectiva. Així, el repte no es centra tant en els mecanismes que s'han d'utilitzar sinó que s'han recollit aportacions més de fons, que expressen la necessitat de garantir una participació més útil i de més qualitat que la produïda fins el moment. D'experiències participatives se'n han promogut arreu. Sembla que la preocupació actual es centra en promoure-la d'una forma més professional, planificada, eficient, eficaç i útil.